

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 563/2022-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti uzneseniam Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Košiciach, odboru poriadkovej polície, obvodného oddelenia Košice-Západ ČVS: ORP-933/ZA-KE-2022 z 18. mája 2022 a Okresnej prokuratúry Košice II č. k. 1Pn/227/22/8803-10 zo 6. júla 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 16. septembra 2022 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením povereného príslušníka Policajného zboru o odmietnutí ich trestného oznámenia a uznesením prokurátora o zamietnutí ich sťažnosti proti uzneseniu povereného príslušníka, ktoré žiadajú zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Žiadajú ustanoviť advokáta v konaní o ústavnej sťažnosti.

II.

2. Sťažovatelia 19. apríla 2022 podali trestné oznámenie o tom, že v osade, kde majú záhradky, niekto osadil nové vchodové brány (na pôvodných bránach vymenil univerzálne zámky), čím mal znemožniť prechod záhradkárov po komunikáciách v osade. Poverený príslušník z predložených súdnych rozhodnutí, predovšetkým z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 8Sžo/140/2008 z 20. novembra 2008 zistil, že osada nebola zriadená v súlade so zákonom č. 64/1997 Z. z. o užívaní pozemkov v zriadených záhradkových osadách a vyporiadaní vlastníctva k nim v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o osadách“), keďže nebola zriadená na pozemkoch, ku ktorým bola uzavretá zmluva o dočasnom užívaní. Okrem toho pozemky v osade nikdy neboli vyňaté z pozemkového pôdneho fondu. Preto vlastníci záhrad nemajú k pozemkom,

na ktorých sú komunikácie, žiadne práva. Bolo zistené, že vlastníci pozemkov, na ktorých sú komunikácie, vykonali opatrenia, ktoré sťažovatelia namietajú, no tieto ich a ani iných záhradkárov v prístupe neobmedzujú. Poverený príslušník dospel k záveru, že práva užívateľov záhrad neboli dotknuté, a preto nebola naplnená skutková podstata žiadneho trestného činu. Poverený príslušník odkázal na vyjadrenie sťažovateľa, ktorým sám uviedol, že má prístup k svojmu majetku. V tejto súvislosti poverený príslušník vylúčil, že by sťažovateľom bola spôsobená akákoľvek ujma, pričom len vážna ujma zakladá naplnenie skutkovej podstaty prečinu poškodzovania cudzích práv. Okrem toho uviedol, že podstata sporu nemá trestnoprávny, ale civilnoprávny základ. Vzhľadom na to poverený príslušník ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením z 18. mája 2022 podľa § 197 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku vec vedenú pre podozrenie z prečinu obmedzovania osobnej slobody a z poškodzovania cudzích práv odmietol, keďže nezistil dôvod na začatie trestného stíhania.

3. Proti uzneseniu povereného príslušníka podali sťažovatelia sťažnosť, keď tvrdili, že bolo vydané na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu, a preto je právne nesprávne. Tvrdili, že poverený príslušník nesprávne interpretoval súdne rozhodnutia a podľa ich názoru ide o legálne zriadenú osadu, pričom nezákonnými činnosťami na pozemkoch je možné zabrániť len prostriedkami trestného práva. K sťažnosti predložili územné rozhodnutie z roku 1966, z ktorého podľa nich vyplýva, že ide od legálne zriadenú osadu.

4. Ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením zo 6. júla 2022 prokurátor okresnej prokuratúry sťažnosť sťažovateľov podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol ako nedôvodnú podľa § 197 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku. Uviedol, že argumenty sťažovateľov sú z hľadiska hodnotenia zákonnosti napadnutého uznesenia – naplnenia znakov prečinov obmedzovania osobnej slobody podľa § 183 ods. 1 Trestného zákona a poškodzovania cudzích práv podľa § 375 ods. 1 písm. a) a b) Trestného zákona bez právneho významu. K prečinu obmedzovania osobnej slobody prokurátor uviedol, že jeho objektívna stránka spočíva v tom, že páchatel bráni inému užívať slobodu pohybu, keď mu bez oprávnenia znemožňuje alebo obmedzuje voľný pohyb. Vo vzťahu k trestnému činu poškodzovania cudzích práv poznamenal, že jeho objektívna stránka spočíva v spôsobení vážnej ujmy na právach iného a v tom, že páchatel niekoho uvedie alebo využije jeho omyl. K tomu doplnil, že neboli zistené a z obsahu podaní sťažovateľov ani nevyplývajú žiadne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali naplnenie týchto znakov prečinov. Prokurátor v odôvodnení ďalej poukazuje na zistenie, že všetky komunikácie v osade sú vo vlastníctve iných osôb, keď zo súdnych rozhodnutí vyplýva, že k zriadeniu osady nedošlo v súlade so zákonom o osadách, a preto nemôže byť platný ani osadový poriadok, ktorý by obmedzoval vlastníkov pozemkov. Okrem toho prokurátor zdôraznil zistenie, že komunikácie ostali prístupné z inej ulice tak, ako to tvrdí aj jeden zo sťažovateľov.

5. Rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 8Sžo/140/2008 z 20. novembra 2008, ktorý sa nachádza v spise ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 22/2014, kde bol predmetom posúdenia na základe ústavnej sťažnosti, ktorá bola odmietnutá, bol potvrdený rozsudok Krajského súdu v Košiciach, ktorým bola zamietnutá žaloba sťažovateľov na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Krajského pozemkového úradu Košice zo 7. marca 2005, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie Obvodného pozemkového úradu Košice-mesto z 30. augusta 2004 o zastavení konania o návrhu užívateľov osady z dôvodu, že jej zriadenie podľa § 2 ods. 1 zákona o osadách nebolo preukázané.

III.

6. Rozsiahla argumentácia sťažovateľov smeruje k nesprávosti administratívneho rozhodnutia pozemkových úradov o zastavení konania o návrhu užívateľov osady a následných rozhodnutí v správnom súdnom konaní, ktoré bolo skončené rozsudkom najvyššieho súdu č. k. 8Sžo/140/2008 z 20. novembra 2008. Sťažovatelia dospievajú k nesprávosti záverov najvyššieho súdu a znovu zdôvodňujú názor, že osada bola riadne zriadená, a preto majú práva k pozemkom tretích osôb, na ktorých sú v osade zriadené komunikácie. V tejto súvislosti ústavnou sťažnosťou namietaným rozhodnutiam vyčítajú, že sa nezaoberali otázkou zákonného zriadenia osady. Podľa sťažovateľov bol daný základ na to, aby tieto nesprávosti boli preskúmané v nimi iniciovanom trestnom konaní.

IV.

7. Proti uzneseniu povereného príslušníka z 18. mája 2022 sťažovatelia podľa Trestného poriadku mohli a aj podali sťažnosť, s ktorou sa zaoberal prokurátor vo svojom, ústavnou sťažnosťou namietanom uznesení zo 6. júla 2022. Právomoc prokurátora, ktorý o sťažnosti sťažovateľov rozhodol, vylučuje právomoc ústavného súdu vo vzťahu k ústavnou sťažnosťou namietanému uzneseniu povereného príslušníka a v tomto rozsahu je dôvodom odmietnutia ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

8. Podanie trestného oznámenia ako formy inej ako súdnej ochrany nezaväzuje orgány činné v trestnom konaní začať na jeho základe trestné konanie. Subjektívne právo oznamovateľa na začatie trestného stíhania negarantuje ani ústava (II. ÚS 88/99, II. ÚS 42/00, III. ÚS 176/07) či dohovor (napr. Perez proti Francúzsku z 12. 2. 2004). Z čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorého obsahom je základné právo na súdnu a inú právnu ochranu, vyplýva, že oznamovateľ trestnej činnosti má právo na to, aby sa kompetentný orgán (prokurátor, policajt) jeho oznámením zaoberal, nie však na to, aby výsledok konania zodpovedal jeho predstave. Porušiť toto právo môžu tieto orgány vtedy, ak by podania sťažovateľa ignorovali alebo nevenovali im pozornosť zodpovedajúcu ich povinnostiam (III. ÚS 324/05).

9. Článok 46 ods. 1 ústavy sťažovateľom garantuje právo, aby sa ich trestným oznámením náležite zaoberal kompetentný orgán, ktorým bol poverený príslušník a následne prokurátor. Po podaní trestného oznámenia boli pre objasnenie veci vypočutí sťažovatelia a boli obstarané listinné dôkazy – súdne rozhodnutia, z ktorých vyplýva, že na pozemky, ku ktorým sa sťažovatelia prostredníctvom trestného oznámenia domáhajú svojich práv, sa nevzťahuje osobitný režim podľa zákona o osadách. Po oboznámení s týmito dôkazmi dospel poverený príslušník k záveru, že vo svojej podstate má vec charakter civilného sporu medzi vlastníkami záhrad a vlastníkami pozemkov, na ktorých sú komunikácie. S týmto rozhodnutím sa prokurátor plne stotožnil a posúdil ho ako zákonné a vecne správne. Tento záver nemožno považovať za arbitrárny, zjavne neodôvodnený alebo celkom nesprávny, keďže vychádza z administratívnych a tomu nasledujúcich súdnych rozhodnutí, ktoré vylúčili to, aby sa na pozemky, na ktorých malo dôjsť k protiprávnemu konaniu, vzťahovali akékoľvek práva sťažovateľov. Úlohou orgánov činných v trestnom konaní nie je revidovať správnosť a následky predchádzajúcich rozhodnutí administratívnych orgánov, ak tieto boli predmetom správneho súdneho konania.

10. Poverený príslušník a následne aj prokurátor sa aj napriek tomu zaoberali tým, či sťažovateľmi namietaným konaním tretích osôb bez ohľadu na charakter vlastníckych vzťahov k pozemkom vôbec mohlo dôjsť k naplneniu skutkovej podstaty prečinov obmedzovania osobnej slobody a poškodzovania cudzích práv. Úvaha, že objektívna stránka prečinu obmedzovania osobnej slobody spočíva v tom, že páchatel' bráni inému užívať slobodu pohybu, keď mu bez oprávnenia znemožňuje alebo obmedzuje voľný pohyb, vychádza z jasnej aplikácie normy trestného práva hmotného a celkom vylučuje možnosť začatia trestného stíhania pre tento trestný čin v dôsledku sťažovateľmi tvrdého protiprávneho konania. Rovnako to je vo vzťahu k trestnému činu poškodzovania cudzích práv, pri ktorom sa pre naplnenie objektívnej stránky vyžaduje spôsobenie vážnej ujmy na právach iného a zároveň uvedenie do omylu alebo využitie omylu iného. I pri tomto trestnom čine neboli sťažovateľmi tvrdené také skutočnosti, ktoré by odôvodňovali naplnenie týchto znakov skutkovej podstaty. Preto i tieto závery ústavnou sťažnosťou namietaného rozhodnutia nemožno považovať za arbitrárne, zjavne neodôvodnené alebo celkom nesprávne tak, aby bolo možné konštatovať porušenie sťažovateľmi uvedených obsahovo zhodných ústavných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavná sťažnosť je zjavne neopodstatnená a z toho dôvodu bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

11. Podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde možno v konaní pre ústavným súdom ustanoviť fyzickej alebo právnickej osobe právneho zástupcu, ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (I. ÚS 333/2020). V prípade ústavnej sťažnosti, pri ktorej je daný dôvod na jej odmietnutie, ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Preto neboli splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom a žiadosti sťažovateľov podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde nebolo vyhovené.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. októbra 2022

Peter Straka
predseda senátu